

ترکیبیات در ICTP

هزینه‌ها برای طرف ایرانی در نظر گرفته شد. ولی تأمین همین سهم هم -- که قسمت اعظم آن به کمک هزینه سفر برای پژوهشگران ایرانی اختصاص داشت -- در زمان مناسب و به آسانی میسر نشد. پس از تقاضای کمک مالی از معاون محترم رئیس جمهور در امور علمی و فناوری و مدت‌ها تلاش و توسل به این و آن، با پرداخت قسمتی از مبلغ مورد تقاضا موافقت شد، ولی این موافقت خیلی دیر، دو روز مانده به برگزاری کنفرانس، به ما ابلاغ شد. ما می‌خواستیم قافله بزرگی از پژوهشگران جوان ایرانی را به این همایش مهم گسیل داریم. خیلی از آنها براساس قول ما دنبال تهیه بلیط و ویزا رفته بودند، ولی ما پولی نداشتیم که به عنوان کمک هزینه سفر در اختیار آنها بگذاریم. طبق معمول به رئیس محترم پژوهشگاه متوسل شدیم و ایشان، با لطف همیشگی، مبلغی به این کار تخصیص دادند. هر چه بود، توانستیم حدود ۳۰ نفر از پژوهشگران فعال ترکیبیات را به این همایش ببریم. این جوان‌ها از شرکت در این کنفرانس و هم‌اندیشی با عده‌ای از برجسته‌ترین نخبگان ترکیبیات بهره‌ها بردند، سخنرانی‌های خوبی شنیدند و سخنرانی‌های خوبی ایراد کردند، و در بحث‌ها و تبادل نظرها شرکت جستند.

موضوعات مورد بحث در کارگاه و کنفرانس و اسامی سخنرانی‌ها در گزارش برالدی آمده است و من نیازی به تکرار آنها نمی‌بینم. کیفیت و کمیت این همایش به نظر رئیس بخش ریاضی ICTP در حد ایده‌آل آن مرکز بوده است. از جمله متخصصان برجسته شرکت‌کننده در این برنامه، اوی ویگدرسن عضو دائم انستیتوی مطالعات عالی پرینستون بود که علاوه بر سخنرانی در کنفرانس، سخنرانی ویژه‌ای هم با عنوان «تصادفی بودن و شبه تصادفی بودن» برگزار کرد که جمعی از فیزیکدانان و مسئولان مرکز تریست هم در آن حضور یافته بودند. جوئل اسپنسر از بنیانگذاران ترکیبیات احتمالاتی، ادريان بوندی نویسنده یکی از مهمترین کتاب‌های کلاسیک درباره گراف‌ها (به اتفاق مورتی)، و ریچارد ویلسن از محققان تراز اول نظریه گراف‌های ترکیبیاتی از دیگر ستاره‌های این همایش بودند. هدف اصلی همایش، ارتقای دانش پژوهشگران جوان بود و بیشتر شرکت‌کنندگان، جوانانی از چهارگوشه عالم، به‌خصوص از جهان سوم بودند.

برگزاری چنین همایش بین‌المللی گسترده‌ای با مشارکت ICTP و با هزینه کم برای ما، موفقیتی برای پژوهشگاه دانش‌های بنیادی است. همچنین، واقعه خجسته‌ای برای ترکیبیات ایران و نیز اولین بروز و حضور جدی ترکیبیات در ICTP، و از این لحاظ، نقطه عطفی در تاریخ آن مرکز علمی بین‌المللی است.

غلامرضا خسروشاهی

دروگاه بخش ریاضی ICTP (مرکز بین‌المللی فیزیک نظری) عبدالسلام زیرعنوان Research Topics (مباحث پژوهشی) چنین آمده است:

The mathematics section is oriented towards geometry and dynamical systems.

سال‌ها پیش، من معمولاً یک ماه از سال را به عنوان وابسته ارشد (senior associate) در ICTP در تریست ایتالیا می‌گذراندم. من ترکیبیاتی هستم ولی چنانکه از توصیف بالا پیداست، در بخش ریاضی آنجا جایی برای ترکیبیات نبود. تنها و غریب در گوشه‌ای می‌نشستم و به تکمیل مقاله‌ای، ادامه مطالعه‌ای، در زمینه کار خودم می‌پرداختم. بخش ریاضی آن مرکز در خدمت فیزیک نظری بود، در واقع، منحصر به یک گروه با محدودی ریاضیدان بود و هنوز هم هست. بعد از مدتی دیگر آنجا نرفتم تا اینکه دو سه سال پیش گویا دکتر سعید اکبری گفت سال ۲۰۱۰ را در ICTP سال ترکیبیات نامگذاری کرده‌اند. اکبری و من ترتیبی دادیم که یکی دو ماه در آنجا باشیم تا ببینیم در آن سال در آنجا چه می‌گذرد. خوشبختانه در آن موقع دکتر بهروز طایفه رضایی هم که تابستان‌ها به تریست می‌رفت آنجا بود. ولی جز همان نامگذاری، خبری از «سال ترکیبیات» نبود. ما به فکر افتادیم فعالیتی را در آنجا شروع کنیم. با راماداس راماکریشنان رئیس بخش ریاضی صحبت کردیم و موافقتش را برای برگزاری «روز ترکیبیات در ICTP» به دست آوردیم. این روز را با سه سخنرانی در صبح و دو سخنرانی در بعدازظهر و با حضور عده‌ای از ریاضیدانان مقیم ICTP برگزار کردیم. موضوع سخنرانی‌ها عمدتاً درباره جنبه‌هایی از نظریه گراف و طرح‌های ترکیبیاتی بود. این شاید اولین بار بود که چراغ ترکیبیات در ICTP روشن می‌شد.

بعداً به این فکر افتادیم که برگزاری یک کنفرانس بین‌المللی در ترکیبیات با همکاری پژوهشگاه ما و ICTP در تریست می‌تواند فواید زیادی -- هم برای پرستیژ پژوهشگاه و هم برای ترکیبیات در ایران -- داشته باشد. موافقت اصولی رامادوس را جلب کردیم و من با یار همیشگی، ریچارد برالدی استاد برجسته ترکیبیات در دانشگاه مدیسن-ویسکانسین، تماس گرفتم. او هم مثل همیشه، مهربان و پذیرنده، همراه شد. در مورد طرحی برای برپایی یک کنفرانس یک هفته‌ای و یک کارگاه یک هفته‌ای توافق کردیم. برای تاریخ برگزاری خیلی چانه زدیم تا در تعطیلات تابستان برگزار شود ولی تاریخی بهتر از اوائل سپتامبر (۱۳-۲۴ شهریور) نصیبمان نشد. روزهای مناسب تابستانی را فیزیکی‌ها اشغال کرده بودند.

عمده مخارج این همایش بر عهده ICTP بود و سهم بسیار کمتری از